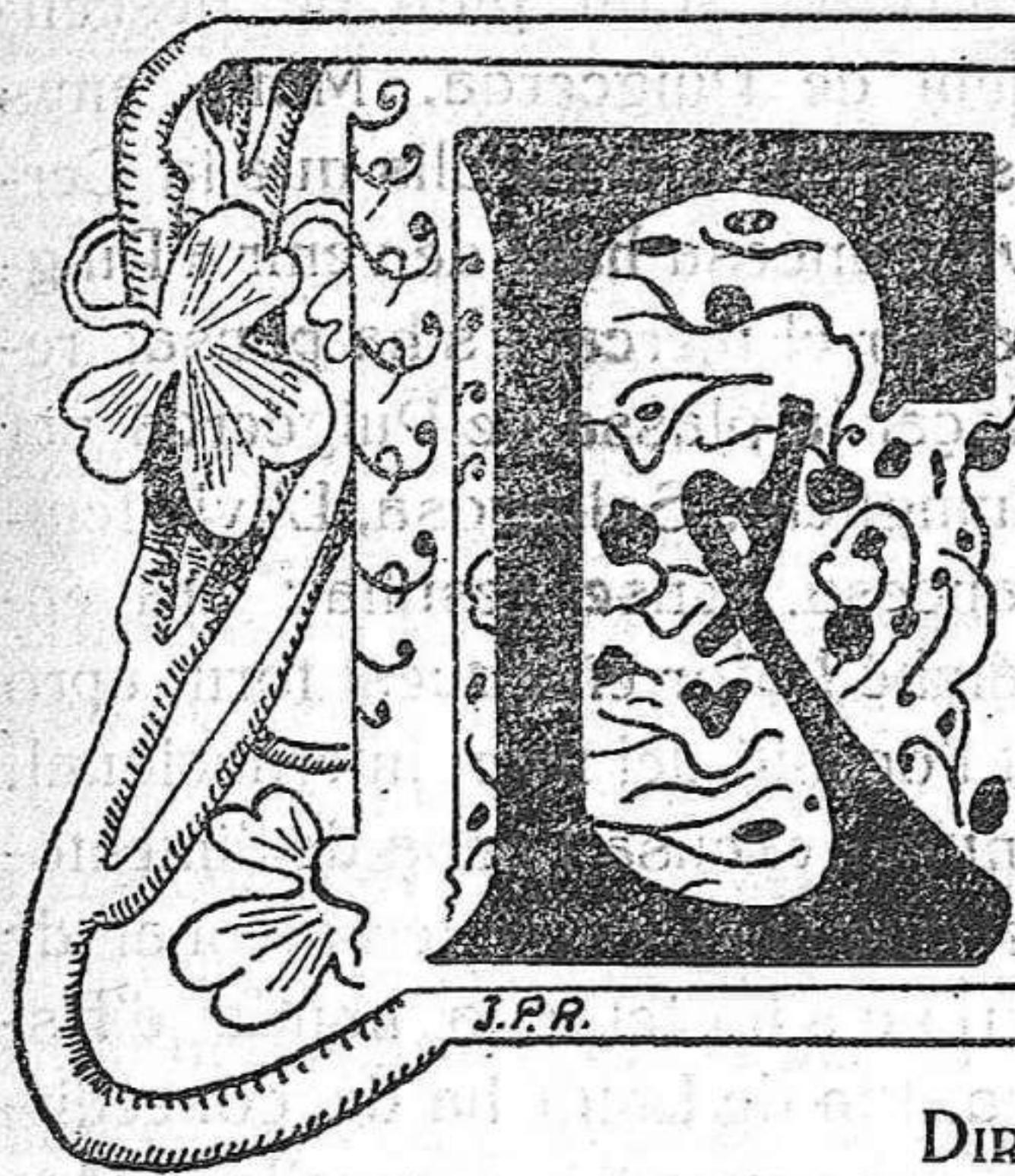

Puigcerdá 30 de Octubre de 1921

AÑO XVI
NÚM. 779

PERIODICO DEFENSOR DE LOS
INTERESES DE LA COMARCA

ERETNIA

DIRECTOR: B. CADEFAU

	PRECIOS de SUSCRIPCION:	REDACCIÓN Y ADMINISTRACIÓN	Anuncios, Remitidas y Reclamos, a precios convencionales NO SE DEVUELVEN LOS ORIGINALES	
MAGATZEMS	PUIGCERDA Trimestre 2 pesetas	Mayor, 39 PUIGCERDÁ		
FUERA	2 "			
EXTRANJERO	3 "			

IMPORTACIÓ I EXPORTACIÓ
MAGATZEMS DE QUEVIURES: J. FONOLLEDÀ SERRA

MAGATZEMS Carrer Comerç, 19
Carrer Princesa, 51
Plaça Pons & Clerch, 3

DESPATX: CARRER COMERÇ, 38

BARCELONA

TELEFON 449-A
DIRECCIÓ TELEGRÀFICA I TELEFÒNICA:
ADELLONOF - BARCELONA

Descentrament

No sabem perquè al país no se l'hi ha de dir la veritat de les coses que passen i que li interessen. Solament per paraules escapades d'aquí i d'allí, es veu que coses grans estan maquinant-se sobre Cerdanya en les altes esferes, però ningú pot saber el tritllat de rés. Serà que hi ha molt empenyo en mantenir els secrets per a no comprometre el resultat dels assumptes?; així creuen els discrets i aquesta pot ser la raó d'aital convencionalisme. Es que així pot fer-se més a la se-

gura la pasterada? així ho creuen els maliciosos.

Sens intent de comprometre cap secret, ni d'espatllar cap gestió, perquè nostres llegidors no honrin sen-se utilitat nostra modesta publicació i amb el bon intent de vetllar pels interessos de la comarca, encara que no siguem cridats a compondreis ni que nostres estudis hagin de contribuir per a rés en son desenllaç, devenir avinent al país que Cerdanya i en particular Puigcerdá, passa un moment crític de la seva història

i preocupa reriament les cancelleries de Madrid i Paris i, potser, d'altres Estats.

El singlot de Lanós lluny de parar-se commou als homes d'Estat per a formar les comissions consentides, entenent que d'elles depèn enterament l'èxit de la expoliació que amenaça cada dia més a Espanya.

La visita del ministre d'Obres Públiques a la Cerdanya francesa desbordí una lliçó que es portava estudiada al rebrer el saludo del *maire* de Lator: aquest li demanà l'estació internacional i aquell li promet en bon recort de son pas per aquell poble! Era una revenja contra Puigcerdá per haver-se negat, segons es digué, a acceptar la visita d'en Brousse? Obeia a justificar aquesta revenja la especie llençada per *Excelsior* de què aquí havíem negat al ministre l'entrada per no portar els papers en regla? No, rés d'això.

La lliçó era estudiada i convinguda. En el conveni d'aquest tren quedà en descobert el punt de l'estació, però després les comisións d'enginyers d'ambdues nacions, degudament autoritzats acordaren fer les dos en Puigcerdá i Lator. I aixis se començaren les dos casi juntament.

Puigcerdá hi porta gastades dos mil·lions de pessetes, treballant-hi continuament. Lator pará desseguida els treballs, no per causa de la guerra, de lo qual n'és prova clara que no els torná a empindre passa-ella i en canvi ni per ella es deixá de treballar en lo restant de la vía i túnel, perquè éren els espanyols els que hi feien la feina.

Tot obedeix a un plan de descentrament de Puigcerdá. Molts anys ha es veu amb mals ulls que la Cerdanya francesa hagi de venir a Puigcerdá per el mercat i s'ha pensat reemplaçar la plassa de Puigcerdá per la Guingueta, Sallagosa, Llivia fent-la francesa, sense resultat: ara entra tâmbé Lator en aquest torn, aprofitant l'ocasió del tren internacional, aduint per excusa i capa de l'intentona, el que l'estació internacional de Canfranc s'ha fet a la banda d'Espanya, i la de Lator ha de concedir-se en compensació d'aquella. Mes no és difícil distingir el frau: en Canfranc la ratlla és al centre del túnel en la direcció de les vessants de les aigues, aquí no; en Canfranc no ténen els francesos terreny a propòsit per a fer estació dintre la seva frontera, aquí si; en Canfranc l'estació en territori espanyol no té cap trascendència comercial, militar ni estratègica, aquí tota; en Canfranc la estació concedida per França en territori nostre, no significa ni un aglá, aquí la concessió d'Espanya a Lator, la d'un roure.

Aquí l'estació única internacional en Lator, significa la mort comercial de Puigcerdá i de la Cerdanya espanyola i el descentrament de la comarca: desde aquest moment ha de treure's la corona de princep de l'escut de la vila, Puigcerdá no serà més la princesa de Cerdanya; Espanya arrenca un flóro de la seva corona i'l dona a França, la Cerdanya no podrà dir-se espanyola, serà de fet francesa; nostra estació kilométrica podrà destinar-se a horis,

no cal tant per un abaixador. Així França paga a Puigcerdá la política leicista i afrancesada que li hem copiat, la «Marsellesa» i banderoles que els hi hem honrat per a solemnizar nostres festes.

Aquest descentrament de Puigcerdá en l'estació única és un graó de l'escala que se li fà baixar l'últim dels quals fou la dels telefons a empentes de nostra Mancomunitat amb mires, al seu dir, més o menys econòmiques però fatals per la dignitat de la Vila i profit de la comarca; desgraciadament no serà un replà sinó el principi de altres descentraments, com les anelles d'una cadena, intimament lligats i del tot inevitables. A Puigcerdá, a la boca dels canóns de Monillús i ara al peu dels grans diposits i avingudes de Lator

fins a la ratlla, no li està bé que guardi el Registre de la Propietat ni els arxius notariais, ni que tingui el jutjat. Espanya no pot fortificar Llivia, segons el tractat de la divisió de la Cerdanya; en canvi França, amb la desexcusa de protegir el pas i la boca del túnel de Puymorens, pot fortificar-se en Sant Pere de Cedret per assegurar l'estació única internacional de Lator per a tenir un punt fort de resistència i aprovisionament contra el qual res pot Espanya una vegada realitzat el descentrament de Puigcerdá; al contrari, aquesta plassa forta, creada per a deturar les invasions franceses, es converteix en punt de partida per assegurals-hi l'exit: Puigcerdá descentrat no té raó de ser, sinó de no ser.

JUVENIC

Les Comissions

Amic llegidor: t'he deixat respirar perquè no t'enfadessis; tornem a alló de l'americana: per a convencet que tinc dret i que no et faig tort en pendre-te-la, nombrarem tres comissions cada hú: tècnica, diplomàtica i política; la tècnica, per a probar si em vá bé a mida, si m'escau; la diplomàtica per a veure si tinc més traça en posar-me-la i més garbo en portar-la; i, la política per a estudiar la mida dels punys...

No fem gala de saber cap jurisprudència, però molt menys aquesta que de R. O. s'ha comunicat per França sobre Lanós, que ni volem saber-la. Es una injuria formal aquesta proposta, Espanya no deu contestar-la tant sols; és un insult dictat per una altaneria que, a causa de ser continuada, ha arribat a proferir-se inconscientment: és una criaturada feta amb tota l'ignorència; és una

lleugeresa sense reflexió, és una mofa sense intenció d'ofendrer, és una temptativa per a veure si Espanya bada.

Proposar comissions per a deliberar una cosa tant nostra: «si es broma, puede pasar». La justicia es la veritat i així com totes les comissions no poden estirar i arroson la suma de dos i dos, que per més que es digui i es fassi sempre fan quatre justos, ni més ni menys, així totes les comissions plegades no son capaces de fer que no sigui meva la llengua amb què parlo, l'americana que porto i que no sigui espanyola i catalana l'aigua de Carol, del Raúr i del Segre. Pendre-ho en serio seria tractar-nos de menors.

No és estranya la proposta a causa del excel·lent resultat que li han dat les comissions en els darrers dels tres últims segles funests, quina farsa no coneix ella menys que nosaltres; amb això n'hi ha prou per a juzgar la mala intenció i traïdoria amb que s'està procedint. L'acceptar-la, seria la

abdicació de nostre dret, seria manifestar la ignorància estúpida de nostra història; seria admetre l'ignominiosa escupinyada que se ens tira a la cara. Quina garantia de equanimitat, doncs, ténen els de l'altre vessant, els de l'Ariége, per exemple, que son també de l'altre costat de la frontera, en formar part d'una comissió i dictaminar sobre l'aigua que no han vist mai i que els hi aniria solsament de propina?; quina força tindrén els quatre pagesets que podrén posar-se d'aquesta vessant, embocats pel Brousse, o pagats amb or?; què perdríen en canviar un got d'aigua per un bot de vi?

No faltava sinó que França es reservés nomenar-nos també els membres de les comissions espanyoles: son molts els afrancesats que s'estimen més treballar a França que a Espanya i qu'han passat la frontera, però encara n'han quedat per a poder-los comptar en Brousse entre els seus amics, que veurien amb gust que Espanya perdés un ull, per a posar-ne tres a França: aquests son materia abonada per a fer la farsa; no manca sino nomenar-los de les comissions i, si pot ésser, tot d'amagat.

Les comissions modernes no soLEN ésser els jurats de la edat mitja, salvo honroses excepcions, pero desde que Catalunya está baix el ceptre de Castella, nostres comissions amb França han sigut una farsa desastrosa que no sols no han servit per a defensar-nos rès, sino per a donar forma legal i de politessa a la major expoliació. El La Marca i el Serroni, serán sempre per a Espanya el discredit de les comissions internacionals que França pugui oferir-nos i el símbol de l'ambició inacabable feliçment iniciada per aquella comissió en front de la espanyola d'ineptes portant l'ordre del rei «de Catalunya doneu-los-hi força, com més millor». Felip V, ha donat ja el seu compte a Déu d'haver fet troços d'un país que sos antecessors i ell mateix, havien jurat no dividir mai. Pero ara, Catalunya ja pesa més en el ceptre de Castella; per altra part, França, amb la seva política quisquillosa dels seus homes d'Estat i més en particular dels d'aquesta frontera, va construint en ella les

muralles de Xina, l'antagonisme es fa cada dia més fort i més justificat en la massa del poble. Per a acceptar comissions d'aquesta mena convé abans acreditar-les.

JAMAS

Bajo la lluvia

I

Llueve: sobre los cristales
abiertos del ventanal
el agua tamborilea
su monótono cantar.

Del parque sube hasta el cuarto
grato aroma de humedad...
olor a tierra mojada
que al pecho respiro dá...

Lloran las hojas parduzcas
de la fronda, y un caudal
forma el agua en la campiña
con sus gotas de cristal.

II

Junto al mirador, mi amada
en éxtasis celestial
contempla el campo dormido
bajo el agua torrencial.

Yo cojo su bella mano
que pálida y fría está...
su mano que se estremece
con una dulce ansiedad...

Y estrechándola amoroso
y mirando, su mirar,
musito quedo, muy quedo
con acento pasional:

III

—Dulce amor de mis amores,
mi bien amada ideal,
¿por qué tu mirar es triste
bajo la tarde otoñal?

—Por qué miras la campiña
que cubierta de agua está
con ese gesto doliente;
con esa tal ansiedad?

El agua que ahora desciende
cantando sobre el vitral
si para el campo es benigna

para las almas lo es más.
Yo siento sobre mi alma
la lluvia de tu mirar
que desciende de tus ojos
con mansedumbres con paz.

Y se adentra poco a poco
en esta vasta heredad
del pecho, donde los surcos
tu cariño labró ya.

No apartes de mi tus ojos
que yo mire tu mirar...
que me extasíe adorando
tu alma abierta al ideal.

Que lo mismo que esa lluvia
que fuera cayendo está
y al pecho de los labriegos
lleva la felicidad...

De igual modo el alma mía
gustosa recibirá
la lluvia de tus miradas
en esta tarde otoñal.

IV

Llueve... Sobre los cristales
abiertos del ventanal
sigue el agua dulcemente
su monótono cantar.

ELADIO CEPILLO

Ja s'acaba

Acaba d'ésser montat el pont de Solá, que ha privat tant temps enllistar el plassament de la vía. Té la forma obliqua amb 42 metres de llargada per 25 d'alçada i pesa unes 230 tones el ferro que hi ha entrat.

Ara el tren pot pujar a Fornells hont arriba la vía definitiva, feta amb molta pena fins ara, pel trasbord obligat de dit pont; amb aquesta millora, a mes corrents s'anirà substituint la vía estreta destinada als treballs per l'ampla definitiva; aquest hivern, doncs, el carril xiulará a la Molina.

Cerdanya ha acabat de ser aillada del reste d'Espanya i amb el tren de vía ampla o estreta, aquest hivern no caldrá travessar la neu de la Collada, si els que poden es presten a avenir favor tant gran a la terra cerdana.

No obstant, un pessimisme mut s'ha apoderat de Cerdanya i en lloc d'alegrar-se es mira amb por i temençà creixent la seva arribada: el carril s'acosta pero l'esperança fuig...

M.

Locales

Por causas ajenas a nuestra voluntad no pudo publicarse el número correspondiente al domingo pasado.

Perdonen nuestros suscriptores.

Veladas. — El próximo pasado domingo la Sección de Aficionados dió una magnífica velada en el teatro Ceretano, siendo bastante numerosa la concurrencia.

Para esta noche nos anuncia dicha sección otra de sus veladas, que por su programa promete ser muy atractiva.

Desde estas columnas felicitamos a los organizadores.

Miguel Pons Avellanet

Procurador de los Tribunales

ofrece su nuevo despacho

Calle MAYOR, 46 2.º Teléf. n.º 15

Aja. — Las Religiosas Dominicas del Sto. Nombre de Jesús han puesto en venta a precio muy aceptable el *Precioso Armonio* que guarnecía la Capilla de su casa-convento. Daran razón en la misma.

TALONARIOS

para la LOTERIA de NAVIDAD

Se confeccionan rápidamente en esta Imprenta

Edicto. — Don Joaquín Ramírez Magentí, Juez de primera instancia del partido de Puigcerdá y Comisario de la quiebra de la razón social bancaria que giraba en esta plaza bajo la denominación de «Borrell y Martí».

Por el presente hago saber: Que han sido nombrados Sindicatos de dicha quiebra los señores, Don Ramón Cosp y Esteva, Don José Bragulat y Salvadó y Don José Mallol y Vilaldach vecinos todos ellos de esta villa, los cuales habiendo aceptado y jurado el cargo han entrado en posesión del mismo y a quienes deberá hacerse entrega de todas las pertenencias de la expresada quiebra bajo apercibimiento de que de verificarlo a persona distinta no quedarán libres de las obligaciones que tengan pendientes pudiendo ser considerados como ocultadores de bienes y cómplices en la quiebra.

Dado en la villa de Puigcerdá a quince de Octubre de mil novecientos veinte y uno.— Joaquín Ramírez Magentí=Ante mí= Manuel de Dalmases Hdo.

Dr. Juan BOSOM

Ex-Alumno de los Hospitales de París

Especialista en Vías Urinarias y Sifilis

Consulta de 4 a 6Días festivos, de 12 a 1

Rda. Universidad, 23

BARCELONA

Boda. — El próximo pasado lunes, celebróse el enlace matrimonial de la bella señorita Dolores Solsona y el distinguido joven D. Lauro Plana.

Los numerosos invitados fueron obsequiados con un expléndido banquete, servido en el acreditado hotel de Europa.

Los recién desposados salieron en viaje de boda para las principales capitales de España.

Que les sea interminable la luna de miel.

Aprendent

Se'n necessita un
en l'impremta
d'aquest periòdic

Obituario. — Víctima de un ataque de apoplejía el día 21 falleció la S.ª D.ª Antonia Cairo Vda. de Llobet.

Fallecieron también, al día siguiente, Don José Pons Fabra, conocido por "Garibaldi", y D.ª Paula Tora Vda. Calvet.

Los sepelios y funerales celebrados en sufragio de sus almas, se vieron concorridos patente demostración de las simpatías de que disfrutaban los finados.

A las respectivas familias les acompañamos en su justo dolor.

D. Buenaventura BARCELÓ y OLIVER

Abogado, Notario de Bellver

Tiene el gusto de ofrecerse al público como abogado y le participa que ha instalado su despacho en la calle de Florencia n.º 29, de la villa de Puigcerdá, y en su casa residencia de Bellver.

Rufaca. — Así se llama la inesperada e inaguantable presencia de esta señora que se dignó visitarnos los tres primeros días de la transcurrida semana.

Las montañas aparecieron nevadas lo que motivó un descenso notable en la temperatura, según puede apreciarse en nuestro listín respectivo.

Los demás días han sido inseguros con temperatura más benigna.

Jaimé Bragulat

Agencia de Aduanas

Despacho: Libertad, 41

Teléfono, 28

El transpirenaico. — Están tocando a su fin las obras de explanación y mampostería, llevadas a cabo en el sitio donde debe emplazarse la estación de nuestro ferrocarril.

Según se nos informa serán poco numerosos los obreros que durante el próximo invierno quedarán empleados en las mismas.

Pastas Alimenticias

III   III
 A L A Y
 LAS MAS CARRAS
 III   III

Especialidad de la Casa: **PASTAS DE HUEVO**

Fabricadas con huevos frescos
procedentes de gallinero propio

RECIBIDAS CAMISAS

ULTIMA NOVEDAD

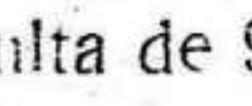
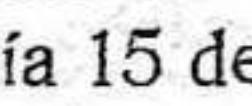
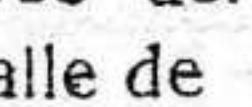
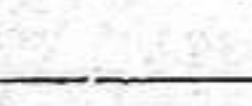
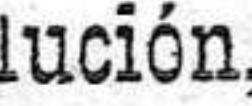
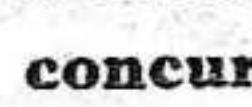
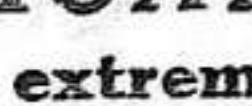
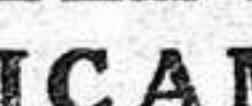
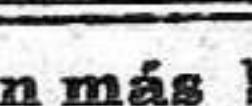
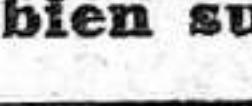
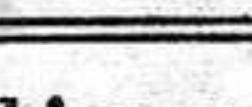
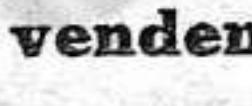
Sección Géneros Blancos

Últimos modelos en Combinaciones,

Camisas, Enaguas, Pantalones

Cubre-Corses, Camisas de noche

PRECIOS DE FABRICA :

EMILIO M. GAISSERT

CAMIONES

Viladomat, 83

BARCELONA

EL PROBLEMA
DE UNA BUENA TINTA PARA ESCRIBIR
Y DE USO GENERAL

Waterman's
"Ideal"
INK

LO RESUELVE

PORQUE es como
 la pluma "Ideal" Waterman
 lo más perfecto!

Esta tinta cuidadosamente filtrada por varios filtros de seda, conviene tanto para plumas estilográficas como para los despachos, por no corroer las plumas ni dejar depósito.

La tinta "Ideal" Waterman se vende en todas las papelerías
 El litro ..... pts 7'50
 Frasco de prueba de 50grs " 1'00

Pidase Catálogo á la
 Casa E. Hassinger Sección J
 Balmes, 72. BARCELONA

Pídala V. en la Imprenta de este Periódico